

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра сучасної української мови

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан
філологічного факультету
проф. Бунчук Б.І.
« 12 » *серпня* 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

КОМУНІКАТИВНО-ІНТЕНЦІЙНИЙ ПРОСТІР
УКРАЇНСЬКОМОВНОГО ДИСКУРСУ
ВИБІРКОВА

Освітньо-професійна програма	«Філологія»
Спеціальність	035 Філологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Факультет	філологічний
Мова навчання	українська

Чернівці - 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «*Комунікативно-інтенційний простір українськомовного дискурсу*» складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності) та відповідає освітньо-науковій програмі «Філологія» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії (PhD) – спеціальності 035 Філологія.

Розробник: **Шабат-Савка Світлана Тарасівна** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови.

Викладач: **Шабат-Савка Світлана Тарасівна** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено
на засіданні кафедри сучасної української мови
Протокол № 1 від 9 серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Шабат-Савка С. Т.

Схвалено методичною радою філологічного факультету протокол № 1 від
12 серпня 2024 року

Голова методичної ради
філологічного факультету

Антофійчук А. М.

Навчальна дисципліна «Комунікативно-інтенційний простір українськомовного дискурсу» зорієнтована на визначення пріоритетної ролі людини як основного суб'єкта процесу комунікації в мовленнєвій діяльності, у різних дискурсивних практиках мовної особистості – представника української етнокультури та лінгвоментальності.

Мета та завдання навчальної дисципліни – репрезентувати комунікативно-інтенційний простір українськомовного дискурсу на матеріалі різностильових текстів й уснорозмовного мовлення; схарактеризувати антропозорієнтований характер комунікативної інтенції як міжрівневої лінгвістичної категорії й окреслити її змістовий обшир та засоби вербалізації в українській мові; представити змістовий обшир інтенцій українського мовця в дискурсивній діяльності та в текстовій комунікації.

Пререквізити: «Філософія та методологія науки», «Історія та теорія філологічних вчень».

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Комунікативно-інтенційний простір українськомовного дискурсу» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей:*

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу філологічних знань.

ЗК 3. Здатність до проведення самостійних досліджень на високому рівні з опертям на найновіші світові здобутки в галузі філології.

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел: фахової літератури, електронних баз.

ЗК 5. Здатність самостійно генерувати нові ідеї та застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність критично оцінювати наукові здобутки інших дослідників та свої власні.

ЗК 9. Здатність до міжособистісного спілкування, дотримання вимог професійної етики, уміння взаємодіяти та комунікувати з іншими фахівцями в галузі філології.

ЗК 11. Здатність ініціювати, організовувати і проводити комплексні теоретичні та практичні дослідження у філологічній галузі.

ЗК 13. Здатність усвідомлювати роль і значення науки в культурі, зв'язок з іншими формами знання, вплив на проблеми інформаційного суспільства.

ЗК 14. Здатність проводити оригінальні дослідження, результати яких матимуть практичне застосування на вітчизняному та міжнародному рівнях.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (наукова коректність та толерантність) та уміти запобігати конфліктам під час наукових чи професійних дискусій.

ЗК 16. Здатність конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу при вирішенні складних теоретико-прагматичних питань.

ЗК 17. Здатність до формування системного наукового та загальнокультурного світогляду.

ЗК 18. Здатність до планування часу, самоорганізації та самоконтролю.

ЗК 20. Здатність до усвідомлення норм наукової етики та дотримання правил академічної доброчесності.

ЗК 21. Здатність у процесі наукових досліджень виявляти повагу до людської гідності (відмова від домінування, заподіяння шкоди й насильства) незалежно від статевої та гендерної самоідентифікації; здатність усвідомлено визнавати різноманіття підходів до права бути іншим.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність використовувати знання з філології для доповнення наявних системних світоглядних знань, концепцій на основі вивчення нових фактів і явищ.

ФК 3. Здатність виокремлювати з накопичених спостережень ті, які можна безпосередньо застосовувати у власній науковій діяльності.

ФК 4. Здатність запам'ятовувати та відтворювати факти, терміни, основні поняття, правила і теорії.

ФК 5. Здатність на високому рівні застосовувати методи наукового аналізу, структурувати мовний та літературний матеріал з урахуванням традиційних і новітніх методологічних принципів і засад.

ФК 7. Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати знання з обраної філологічної галузі – мовознавства.

ФК 8. Здатність вільно й критично послуговуватися спеціальною науковою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень; обґрунтовувати оптимальний вибір термінів (при наявності синонімічних); за необхідності пропонувати нові спеціалізовані терміни та поняття.

ФК 9. Здатність чітко, логічно та послідовно висловлювати думку, досконало спілкуватися усною і писемною формами української мови.

ФК 11. Здатність знаходити, відбирати й інтерпретувати наукові матеріали в першоджерелах і фаховій літературі.

ФК 12. Здатність методично грамотно працювати з текстами наукових джерел; екстраполювати засвоєні знання, уміння, навички з філологічних дисциплін у методологію власних дослідницьких проєктів.

ФК 13. Здатність виявляти феномен національної культури з опертям на розуміння її мовної специфіки.

ФК 14. Здатність опанувати методологічні та методичні аспекти сучасної наукової термінології та технології термінотворення.

ФК 15. Здатність використовувати теоретичні знання про основні напрями досліджень у площині сучасного українського та зарубіжного мовознавства, зокрема у галузях комунікативної, когнітивної та зіставної лінгвістики, у сфері

дискурсології, лексикології, концептології, ономастики, соціолінгвістики, а також у межах гендерного та лінгвокультурологічного підходів до мови.

ФК 16. Здатність використовувати традиційні та новітні методи наукового пошуку в галузі міжкультурної комунікації та лінгвосинергетики.

ФК 20. Здатність до продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі філології в межах професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, а також до застосування сучасних методологій, методів та інструментів педагогічної та наукової діяльності за фахом.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни аспірант має набути таких **програмних результатів навчання:**

ПРН 1. Аналізувати сучасні новітні концептуальні та методологічні знання з філології та суміжних галузей знань.

ПРН 2. Застосовувати та аналізувати праці провідних українських та зарубіжних учених, наукових шкіл та фундаментальних праць у власній сфері дослідження.

ПРН 7. Формулювати наукову проблему з урахуванням сучасних наукових тенденцій.

ПРН 8. Аналізувати наукові праці з філології, виявляти дискусійні та малодосліджені питання.

ПРН 10. Визначати інформаційну цінність джерел через порівняльний аналіз з іншими джерелами.

ПРН 11. Визначати найефективніші методи дослідження в галузі філології, використовуючи міждисциплінарні підходи та зв'язки.

ПРН 12. Вести спілкування в галузі філології з науковою спільнотою та громадськістю в діалоговому режимі.

ПРН 16. Застосовувати професійні знання в приватній, суспільній, професійній та освітніх сферах спілкування в багатонаціональному середовищі та з представниками інших культур.

ПРН 19. Демонструвати філологічну освіченість, знання теорії, історії, етапів формування і розвитку мовознавчої та літературознавчої науки, персоналій; обізнаність із надбаннями світової літератури, перекладними текстами; користуватися словниками та тезаурусами різних типів, довідниками, інтернет-ресурсами та електронними посібниками.

ПРН 23. Уміти конструктивно діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності на основі етичних норм.

ПРН 25. Уміти підготувати на основі самостійно отриманих результатів та успішно захистити дисертаційне дослідження.

ПРН 26. Уміти фахово використовувати наукову термінологію згідно з усталеними дефініціями в спеціалізованих словниках.

ПРН 27. Аналізувати мовні явища в різних аспектах: історичному, семантичному, стилістичному, функціональному, етимологічному, соціолінгвістичному, соціокультурному та ін.

ПРН 28. Визначати основні орієнтири дослідження мовних та мовленнєвих явищ на сучасному етапі розвитку лінгвістики.

ПРН 29. Характеризувати основні тенденції літературного розвитку в культурному контексті та аспекті історико-суспільних явищ, визначати роль і місце окремого автора в літературному процесі, його приналежність до стильової епохи чи певного художнього напрямку.

ПРН 30. Використовувати різні підходи (історико-типологічний, рецептивно-естетичний, психологічний, культурологічний, гендерний, постколоніальний, герменевтичний) при характеристиці літературних явищ з урахуванням також і практики компаративних літературознавчих студій тощо.

ПРН 31. Застосовувати теоретичну спадщину світової літературознавчої думки та літературної критики; виявляти й розкривати інтертекстуальні паралелі.

ПРН 32. Уміти практично застосовувати набуті теоретичні знання з теорії художнього перекладу; аналізувати оригінальні твори та їхні переклади.

ПРН 33. Аналізувати й оцінювати заходи мовної політики, прогнозувати їхні наслідки тощо.

ПРН. 34. Уміти практично застосовувати навички гендерної культури, виходячи із засад та принципів гендерної рівності та принципів гендерної демократії.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	4	120	20	10			90		екзамен

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Лексико-граматична вербалізація комунікативних інтенцій в українськомовному дискурсі													
Тема 1. Українськомовний дискурс як універсальний спосіб презентації	12	2	1			9							

інтенцій мовця												
Тема 2. Когнітивно-ментальні інтенції: змістовий обшир і засоби вербалізації	12	2	1			9						
Тема 3. Емотивно-аксіологічні інтенції в психоментальному просторі мовної особистості	12	2	1			9						
Тема 4. Інтенції розповідності, їхні вияви та синтаксична вербалізація	12	2	1			9						
Тема 5. Інтенції запиту, спонукання та оптативності: лексико-граматичні маркери в українськомовному дискурсі	12	2	1			9						
Разом за змістовим модулем 1	60	10	5			45						
Змістовий модуль 2. Дискурсивно-жанрова реалізація комунікативних інтенцій в українській мові												
Тема 6. Інтенції естетичності та репрезентація їх у художньому дискурсі	12	2	1			9						
Тема 7. Експлікація інтенцій сакральності в релігійному дискурсі	12	2	1			9						
Тема 8. Інтенційний простір	12	2	1			9						

уснорозмовного дискурсу і фатичної комунікації												
Тема 9. Іntenції впливу та реалізація їх у публіцистичному та офіційно-діловому дискурсах	12	2	1			9						
Тема 10. Вербалізація я-інтенцій в епістолярній комунікації	12	2	1			9						
Разом за змістовим модулем 2	60	10	5			45						
Усього годин	120	20	10			90						

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Українськомовний дискурс як універсальний спосіб презентації інтенцій мовця. <i>План.</i> 1. Поняття дискурсу в наукових дослідженнях. 2. Комунікативна інтенція як мовна універсалія. 3. Типи дискурсів і стиль спілкування.
1.2	Когнітивно-ментальні інтенції: змістовий обшир і засоби вербалізації. <i>План.</i> 1. Змістовий обшир когнітивно-ментальних інтенцій. 2. Іntenції ствердження та їхні засоби вербалізації. 3. Мовні засоби вираження інтенцій заперечення.
1.3	Емотивно-аксіологічні інтенції в психоментальному просторі мовної особистості. <i>План.</i> 1. Іntenцій емоційності в українськомовному дискурсі.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Вербалізація інтенцій аксіологічного вияву. 3. Лінгвістичні засоби реалізації емотивно-аксіологічних інтенцій у різних типах дискурсу (публіцистичному, художньому, уснорозмовному). 4. Когнітивні та прагматичні стратегії вираження емотивно-аксіологічних інтенцій у мовленні.
1.4	<p>Інтенції розповідності, їхні вияви та синтаксична вербалізація. <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні інтенції розповідного мовлення: інформування, пояснення, констатація, повідомлення. 2. Інтенції розповідності в художньому дискурсі. 3. Розповідне речення як маркер комунікативних інтенцій.
1.5	<p>Інтенції запиту, спонукання та оптативності: лексико-граматичні маркери в українськомовному дискурсі. <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Граматичні маркери вербалізації інтенції запиту. 2. Комунікативна інтенція спонукання, її вияви та реалізація. 3. Комунікативна інтенція оптативності та засоби її вираження. 4. Поліінтенційність мовних конструкцій: перетин інтенцій запиту, спонукання та оптативності.
2.1	<p>Інтенції естетичності та репрезентація їх у художньому дискурсі. <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інтенції естетичності в українськомовному дискурсі. 2. Поняття інтенції естетичності у художньому тексті: когнітивно-прагматичний аспект. 3. Образність як ключовий засіб естетичного впливу (метафора, символіка, алюзії). 4. Синтаксичні засоби увиразнення інтенцій естетичності в художньому дискурсі.
2.2	<p>Експлікація інтенцій сакральності в релігійному дискурсі. <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Змістовий обшар інтенцій сакральності. 2. Мовні засоби експлікації інтенцій сакральності в українській мові. 3. Жанрові особливості реалізації інтенцій сакральності: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Інтенції сакральності у проповідях: від повчання до емоційного впливу ✓ Молитва як вербальна форма експлікації сакральних інтенцій

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Іntenції сакральності у церковних піснеспівах та гімнах ✓ Релігійна публіцистика: експлікація сакральних іntenцій у медійному просторі
2.3	<p>Іntenційний простір уснорозмовного дискурсу і фатичної комунікації.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метакомунікативні іntenції в українськомовному дискурсі. 2. Особливості фатичної комунікації. 3. Метакомунікативні іntenції соціально-регулятивного характеру. 4. Контактно-інтерактивні іntenції. 5. Особливості іntenційного простору фатичної комунікації в сучасних медіа та соцмережах <ul style="list-style-type: none"> ✓ Іntenції підтримки контакту у месенджерах, чатах та коментарях. ✓ Фатична функція мемів, емодзі та стікерів у цифровому дискурсі. ✓ Трансформація фатичних іntenцій на різних платформах (Instagram, TikTok, Telegram).
2.4	<p>Іntenції впливу та реалізація їх у публіцистичному та офіційно-діловому дискурсах.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іntenція впливу як глобальна іntenція публіцистичного дискурсу. 2. Іntenція регламентування в контексті офіційно-ділового стилю. 3. Мовні засоби експлікації комунікативних іntenцій. 4. Маніпулятивні іntenції у публіцистичному та офіційно-діловому дискурсах <ul style="list-style-type: none"> ✓ Методи прихованого впливу (експресивні евфемізми, узагальнення, недовомки). ✓ Вплив соціально-політичного контексту на реалізацію іntenцій маніпуляції. ✓ Стратегії створення позитивного чи негативного іміджу через дискурсивні засоби.
2.5	<p>Вербалізація я-іntenцій в епістолярній комунікації.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епістолярій і комунікативно-іntenційний простір мовної особистості. 2. Я-іntenція як глобальна настанова епістолярного дискурсу. 3. Граматичні засоби вербалізації я-іntenцій. 4. Еволюція вербалізації я-іntenцій у традиційній та цифровому епістолярію

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Порівняння вербалізації я-інтенцій у класичних листах та сучасних електронних повідомленнях. ✓ Вплив соціальних мереж та месенджерів на вираження я-інтенцій. ✓ Тенденції до скорочення та стилістичної гібридизації в цифровому епістолярному дискурсі.
--	--

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	<p>Українськомовний дискурс як універсальний спосіб презентації інтенцій мовця.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення та типологія дискурсу в українському мовознавстві. 2. Структурно-семантичні особливості українськомовного дискурсу. 3. Специфіка інтенційної природи дискурсу в українській комунікації. 4. Функціональні аспекти україномовного дискурсу. <ul style="list-style-type: none"> ✓ Україномовний дискурс у політичній комунікації: інтенції впливу та маніпуляції ✓ Освітній дискурс: інтенції пояснення та переконання. ✓ Медіадискурс: інтенції формування громадської думки.
1.2	<p>Когнітивно-ментальні інтенції: змістовий обшир і засоби вербалізації.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категорія інтенції та її роль у формуванні дискурсу. 2. Основні комунікативні інтенції в україномовному дискурсі (переконання, заклик, інформування, емоційний вплив). 3. Стратегії та тактики вираження інтенцій у різних типах дискурсу (політичному, медійному, публіцистичному, художньому).
1.3	<p>Емотивно-аксіологічні інтенції в психоментальному просторі мовної особистості.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прагматика та емоційність у вираженні інтенцій мовця. 2. Лексико-стилістичні засоби реалізації інтенцій у публіцистичному дискурсі.

	3. Мовні засоби посилення перлокутивного ефекту в дискурсі.
1.4	<p>Інтенції розповідності, їхні вияви та синтаксична вербалізація. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інтенції розповідності у різних стилях української мови (художньому, науковому, публіцистичному) 2. Порівняння інтенцій розповідності у розмовному та офіційно-діловому дискурсах. 3. Синтаксичні конструкції як засіб реалізації розповідної інтенції 4. Прості та складні речення у вираженні інтенцій розповідності 5. Підрядні речення причини, наслідку, мети у контексті розповідної інтенції 6. Еліпсис, парцеляція, інверсія як синтаксичні засоби вираження розповідних інтенцій
1.5	<p>Інтенції запиту, спонукання та оптативності: лексико-граматичні маркери в українськомовному дискурсі. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інтенції у комунікативних актах: мовленнєві стратегії та тактики 2. Лексико-граматичні маркери інтенції запиту <ul style="list-style-type: none"> ✓ Типологія запитальних конструкцій в українському дискурсі (прямі та непрямі запитання) ✓ Політенційність питальних речень: інформування, сумнів, провокація ✓ Засоби вираження риторичного запиту та їхній прагматичний ефект. 3. Лексико-граматичні маркери інтенції спонукання <ul style="list-style-type: none"> ✓ Імператив як основний граматичний засіб вираження спонукання ✓ Спонукальні модальні конструкції: прохання, наказ, рекомендація 4. Лексико-граматичні маркери інтенції оптативності (бажальності) <ul style="list-style-type: none"> ✓ Оптативні конструкції у висловленнях бажання, надії, співчуття ✓ Лексеми бажальності: «хотілося б», «дай Боже», «якби ж» ✓ Синтаксис оптативних речень: підрядні бажальні конструкції.
2.1	<p>Інтенції естетичності та репрезентація їх у художньому дискурсі. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Експресивні синтаксичні засоби у реалізації інтенцій. 2. Прагматичні стратегії розповідності у медійному дискурсі.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Специфіка естетичних інтенцій у модерністському та постмодерністському дискурсах. 4. Вияви інтенцій естетичності в соціальних мережах та блогах. 5. Синтаксичні особливості розповідного мовлення в чатах і месенджерах. 6. Роль мемів та візуальних наративів у вираженні інтенцій естетичності.
2.2	<p>Експлікація інтенцій сакральності в релігійному дискурсі . <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття сакральності та її мовна репрезентація 2. Релігійний дискурс як поле реалізації інтенцій сакральності 3. Інтенції та перлокутивний ефект у релігійному дискурсі 4. Основні інтенції сакральності: благословення, проповідь, молитва, одкровення 5. Лексико-семантичні засоби (символіка, метафори, біблійні алюзії) 6. Синтаксичні засоби: імперативні конструкції, риторичні питання, анафора 7. Емоційно-оцінна лексика як засіб вираження сакральних інтенцій
2.3	<p>Інтенційний простір уснорозмовного дискурсу і фатичної комунікації. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура та особливості інтенційного простору уснорозмовного дискурсу 2. Функції фатичної комунікації: встановлення, підтримка та завершення контакту 3. Лексико-граматичні маркери фатичної комунікації в українському розмовному дискурсі 4. Використання вставних слів, вигуків та часток у фатичній комунікації 5. Фразеологізми та стереотипні формули у підтримці контакту 6. Прагматичні стратегії фатичної комунікації у неформальному та офіційному дискурсах
2.4	<p>Інтенції впливу та реалізація їх у публіцистичному та офіційно-діловому дискурсах. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прагматика впливу в публіцистичних жанрах (стаття, есе, інтерв'ю)

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Маніпулятивні стратегії у медійному просторі (емоційний тиск, провокація, апеляція до авторитету) 3. Лексико-стилістичні засоби посилення впливу (риторичні питання, метафори, епітети) 4. Іntenції переконання та аргументації в офіційно-діловому дискурсі 5. Способи реалізації інтенцій впливу в офіційних зверненнях, наказах, доповідях 6. Стратегія логічного обґрунтування та аргументації в юридичних і ділових текстах 7. Роль експресивності та емоційності в публіцистичному дискурсі та формальності – в офіційно-діловому.
2.5	<p>Вербалізація я-інтенцій в епістолярній комунікації. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура я-інтенцій у приватному та офіційно-діловому листуванні 2. Лексико-граматичні засоби вираження я-інтенцій в епістолярній комунікації 3. Особливості використання особових займенників і форм першої особи 4. Роль модальних конструкцій у вираженні я-інтенцій (бажання, наміри, сумніви) 5. Використання стилістичних засобів (епітетів, метафор, риторичних запитань) для передачі суб'єктивності 6. Я-інтенції у різних типах епістолярної комунікації: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Я-інтенції у дружньому та інтимному листуванні: стратегія емоційної відкритості ✓ Особливості я-інтенцій у діловому та офіційному листуванні: прагматичність та субординація ✓ Я-інтенції в електронному епістолярю: поєднання розмовних та письмових стратегій

Завдання для самостійної роботи аспірантів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента *«Комунікативно-інтенційний простір українськомовного дискурсу»* складається з різних видів:

- підготувати конспективний виклад праць до теми;
- підготувати презентацію на основі опрацювання наукових розвідок чи самостійно підбраного матеріалу;
- підготувати реферат на тему;
- на основі праць українських учених підготувати їхній мовознавчий портрет;

- підготувати письмове повідомлення для усного виступу;
- підготувати усний виступ за працями дослідників;
- опрацювати онлайн-ресурси щодо теми;
- створити інтерактивний проєкт.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Комунікативна інтенція і сучасні лінгвістичні теорії	9
2	Українськомовний дискурс і мовленнєвий жанр	9
3	Комунікативна інтенція в контексті розмовного й експресивного спілкування	9
4	Емоційно-експресивний потенціал українськомовного дискурсу: лексичні, словотвірні, морфологічні та синтаксичні маркери	9
5	Суб'єктивно-авторські інтенції і художній дискурс: поезія, проза, драма	9
6	Авторські інтенції та ідіолект письменника	9
7	Теорія мовленнєвого впливу: комунікативні стратегії і тактики	9
8	Естетика українськомовного дискурсу: засоби вербалізації інтенцій мовця	9
9	Мовленнєвий жанр як спосіб відображення інтенційного простору українськомовного дискурсу	9
10	Українськомовний дискурс у контексті іншомовних дискурсів.	9
	Разом	90

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Традиційні та інтерактивні методи навчання

- Інформаційно-рецептивний метод навчання.
- Лекція, бесіда, дискусія.
- Спонукально-репродуктивний метод навчання.
- Метод проблемного викладу матеріалу.
- Стимулювально-пошуковий метод навчання.
- Спонукально-пошуковий метод.
- Метод проєктів.
- Метод формування умінь і навичок, застосування здобутих знань.

Освітні технології:

1. Технології розвивального навчання.
2. Особистісно-орієнтовна технологія.

3. Технології інтерактивного навчання.
4. Технологія проєктного навчання.
5. Технології мультимедійного, інформаційно-комп'ютерного зразка.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

1. Поточний контроль перевірки засвоєного матеріалу передбачає такі форми контролю та оцінювання:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркоче опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, творчі роботи, термінологічні диктанти, проєкти, робота з друкованими науковими виданнями, інтернет-джерелами; модульні контрольні роботи);
- тести.

2. Підсумковий контроль: екзамен (усна відповідь і письмова робота).

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)										Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Критерії оцінювання навчальних досягнень аспірантів за результатами поточного контролю

Накопичення рейтингових балів у межах змістових модулів передбачає:

- відвідування (очне / дистанційне) навчальних занять;
- якість підготовки до навчальних занять;
- систематичне виконання завдань практичного, творчого, пошукового характеру на засадах академічної доброчесності.

Оцінювання усної відповіді враховує:

- повноту розкриття питання;
- логічність і послідовність викладу;
- добір влучних прикладів і коментування мовних фактів;
- культуру мовлення;
- уміння порівнювати і робити висновки.

Оцінювання самостійних завдань ураховує:

- своєчасність виконання завдання;
- обсяг і якість виконання завдання;
- академічну добросовісність (самостійне виконання);
- творчий підхід та ініціативність у навчальній діяльності;
- оформлення матеріалів відповідно до вимог.

Оцінювання письмових самостійних / контрольних робіт:

«А» (відмінно): робота засвідчує ґрунтовні, системні знання з теми чи змістового

модулю (розкрито 90–100 % матеріалу), не містить помилок.

«В» (добре): робота засвідчує добрі знання з теми чи змістового модулю (розкриває 80–89 % матеріалу), містить не більше двох незначних помилок.

«С» (добре): робота засвідчує належні знання з теми чи змістового модулю (розкрито 70–79 % матеріалу), містить не більше чотирьох помилок, які аспірант може виправити й пояснити.

«D» (задовільно): робота засвідчує достатні знання з теми чи змістового модулю

(розкрито 60–69 % матеріалу), містить не більше шести помилок;

«Е» (задовільно): робота засвідчує фрагментарні знання з теми чи змістового модулю

(розкрито 60–69 % матеріалу), містить помилки й прогалини у викладеному матеріалі.

Незадовільно – засвідчує незнання програмового матеріалу з теми чи змістового модулю.

Критерії оцінювання тестових завдань:

«А»: 100–90% правильних відповідей.

«В»: 89–80% правильних відповідей.

«С»: 79–70% правильних відповідей.

«D»: 69–60% правильних відповідей.

«Е»: 59–50% правильних відповідей.

«FХ» незадовільно – менше 50% правильних відповідей.

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінювання рівня та якості знань аспірантів здійснюється із врахування індивідуальних особливостей аспірантів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку А (90–100 балів) – «відмінно» отримують аспіранти, які набрали загальну суму балів від 90 до 100 від максимальної кількості можливих. При цьому відповіді аспірантів засвідчують, що вони ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми; виявили поглиблене розуміння проблем комунікативної лінгвістики та основних дискурсивно-жанрових реєстрів комунікації; вільно

оперують фактологічною джерельною базою, вправно володіють відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу; регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у повідомленнях на практичних заняттях; ґрунтовно опрацювали всі питання, винесені для самостійного вивчення; глибоко розкрили питання підсумкового модуля-контролю. Мовлення аспірантів логічне й послідовне, стилістично вправне, відображає широкий словниковий запас.

Оцінку **В (80–89 балів)** – «добре» отримують аспіранти, які виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу; знають праці вітчизняних дослідників; здебільшого засвоїли теоретичний матеріал; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; брали досить активну участь на практичних заняттях; у достатньому обсязі опрацювали питання для самостійного вивчення; у достатньому обсязі розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **С (70–79 балів)** – «добре» отримують аспіранти, які частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу; здебільшого засвоїли теоретичний матеріал; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; розкрили, але не повністю, питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **Д (60–69 балів)** – «задовільно» отримують аспіранти, які не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання; показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях; у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **Е (50–59 балів)** – «задовільно» отримують аспіранти, які засвідчили погану обізнаність зі змістом теоретичних питань курсу; обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку **FX (35–49 балів)** – «незадовільно» з можливістю повторного складання отримують аспіранти, які не відвідували частину лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури; під час відповіді допускають помилкові умовиводи, наводять неправильні приклади, або ж не вміють прокоментувати запропоновані мовні явища; не розкрили змісту питань підсумкового модуля-контролю; продемонстрували нелогічне, плутане мовлення зі стилістичними, граматичними та іншими помилками.

Оцінку **F (1–34 бали)** – «незадовільно» з обов'язковим повторним курсом отримують аспіранти, які не відвідували лекційних і практичних занять; упродовж

навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі, тому не могли бути допущені до складання іспиту; пасивно поводити себе під час практичних занять, не виконали завдань для самостійної роботи; взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури; не засвоїли програму курсу; якщо ж аспіранти були допущені до іспиту, але не розкрили питань підсумкового модуля-контролю, не відповідали на додаткові запитання, то їхню відповідь оцінюють «незадовільно».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90–100	зараховано	A	відмінно
80–89	зараховано	B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69	зараховано	D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	не зараховано	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34		F	не зараховано з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень аспірантів

1. Українськомовний дискурс як універсальний спосіб презентації інтенцій мовця.
2. Поняття дискурсу в наукових дослідженнях.
3. Комунікативна інтенція як мовна універсалія.
4. Типи дискурсів і стиль спілкування.
5. Когнітивно-ментальні інтенції: змістовий обшир і засоби вербалізації.
6. Змістовий обшир когнітивно-ментальних інтенцій.
7. Інтенції ствердження та їхні засоби вербалізації.
8. Мовні засоби вираження інтенцій заперечення.
9. Емотивно-аксіологічні інтенції в психоментальному просторі мовної особистості.
10. Інтенцій емоційності в українськомовному дискурсі.
11. Вербалізація інтенцій аксіологічного вияву.
12. Інтенції розповідності, їхні вияви та синтаксична вербалізація.

- 13.Інтенції розповідності в художньому дискурсі.
- 14.Розповідне речення як маркер комунікативних інтенцій.
- 15.Інтенції запиту, спонукання та оптативності: лексико-граматичні маркери в українськомовному дискурсі.
- 16.Грамаіичні маркери вербалізації інтенції запиту.
- 17.Комунікативна інтенція спонукання, її вияви та реалізація.
- 18.Комунікативна інтенція оптативності та засоби її вираження.
- 19.Інтенції естетичності та репрезентація їх у художньому дискурсі.
- 20.Інтенції естетичності в українськомовному дискурсі.
- 21.Синтаксичні засоби увиразнення інтенцій естетичності в художньому дискурсі.
- 22.Експлікація інтенцій сакральності в релігійному дискурсі .
- 23.Змістовий обшир інтенцій сакральності.
- 24.Мовні засоби експлікації інтенцій сакральності в українській мові.
- 25.Інтенційний простір уснорозмовного дискурсу і фатичної комунікації.
- 26.Метакомунікативні інтенції в українськомовному дискурсі.
- 27.Особливості фатичної комунікації.
- 28.Метакомунікативні інтенції соціально-регулятивного характеру.
- 29.Контакітно-інітеракітивні інтенції.
- 30.Інтенції впливу та реалізація їх у публіцистичному та офіційно-діловому дискурсах.
- 31.Інтенція впливу як глобальна інтенція публіцистичного дискурсу.
- 32.Інтенція регламентування в контексті офіційно-ділового стилю.
- 33.Мовні засоби експлікації комунікативних інтенцій.
- 34.Вербалізація я-інтенцій в епістолярній комунікації.
- 35.Епістолярій і комунікативно-інтенційний простір мовної особистості.
- 36.Я-інтенція як глобальна настанова епістолярного дискурсу.
- 37.Грамаіичні засоби вербалізації я-інтенцій.
- 38.Мовець як репрезентаніт інтенцій мовця. Мовна особистість і мовець.
- 39.Засоби експлікації суб'єкта інтенції в українськомовному дискурсі.
- 40.Екстралінгвальні складники вербалізації інтенцій в українськомовному дискурсі
- 41.Когніітивно-вербальна база мовця та аксіологічні параметри текстової комунікації.
- 42.Лексико-грамаіичні засоби як маркери експлікації інтенцій мовця.
- 43.Комунікативна інтенція і сучасні лінгвістичні теорії.
- 44.Українськомовний дискурс і мовленнєвий жанр.
- 45.Комунікативна інтенція в контексті розмовного й експресивного спілкування
- 46.Емоційно-експресивний потенціал українськомовного дискурсу: лексичні, словотвірні, морфологічні та синтаксичні маркери
- 47.Суб'єктивно-авторські інтенції і художній дискурс: поезія, проза, драма
- 48.Авторські інтенції та ідіолект письменника.
- 49.Комунікативна взаємодія – інітеракіція. Головні аксіоми комунікативної взаємодії.

50. Типи комунікативної взаємодії.
51. Умотивованість й інтенційність комунікативної взаємодії.
52. Проблема стратегій і тактик комунікантів. Типологія комунікативних стратегій.
53. Теорія мовленнєвого впливу: комунікативні стратегії і тактики
54. Естетика українськомовного дискурсу: засоби вербалізації інтенцій мовця.
55. Мовленнєвий жанр як спосіб відображення інтенційного простору українськомовного дискурсу
56. Українськомовний дискурс у контексті іншомовних дискурсів.
57. Етичні норми толерантного діалогу.
58. Ввічливість як основа толерантної мовленнєвої поведінки.
59. Толерантність у міжкультурному спілкуванні: бар'єри та шляхи їх подолання.
60. Гендерні аспекти толерантності та конфліктності в комунікації.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»

(протокол № 16 від 25 листопада 2024 року)

(<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) під час вивчення дисципліни здобувачеві освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Граматика сучасної української літературної мови: морфологія / за редакцією К. Г. Городенської. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
2. Загнітко А., Данилюк І., Краснобаєва-Чорна Ж., Путіліна О., Ситар Г. Парадигмально-категорійні основи прикладної лінгвістики: монографія. Вінниця : «ТОВ Нілан-ЛТД», 2015. 472 с.
3. Загнітко А. Теорія граматики і тексту: монографія. Донецьк : Вид-во «Ноулідж», 2014. 480 с.
4. Межов О. Г. Синтаксис української мови: навчальний посібник. Луцьк: Надстир'я, 2021. 268 с.
5. Синявський О. Норми української літературної мови. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 368 с. Репринт з видання 1931 р.
6. Степаненко М. Політичне сьогодення української мови. Харків: Видавництво Іванченка, 2017. 614 с.
7. Островська Л. Теоретичні проблеми синтаксису сучасної української мови : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. 240 с.
8. Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові: монографія. Чернівці : «Букрек», 2014. 412 с.

Допоміжна

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити/ за заг. ред. О. Сербенької. Львів, 2017. 304 с.
2. Бріцин В., Максим'юк Н., Максим'юк О. Прагматика висловлень відмови в українському художньому діалогічному дискурсі : монографія. Чернівці, 2017. 270 с.
3. Загнітко А. Теорія граматики і тексту : монографія. Донецьк : Вид-во «Ноулідж», 2014. 480 с.
4. Зоріна Ю. Називний теми і називний уявлення в контексті сегментованих конструкцій поетичного і публіцистичного текстів : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2020. 214 с.
5. Кондратенко Н., Стрій Л., Билінська О. Лінгвопрагматика політичного дискурсу : типологія мовленнєвих жанрів. Одеса : «Астропринт», 2019. 236 с.
6. Коритнік Д. Ю., Баранова С. В. Медіадискурс як різнопланове явище сучасних медіадосліджень. Нова філологія. 2020. № 80. Т. I. С. 266–271. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/84965>
7. Личук М. І. Структура та семантика синтаксично нечленованих одиниць в українській мові: монографія. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 386 с.
8. Романченко А. П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти: монографія. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. 541 с.
9. Сарміна Г. Л. Проблеми медіалінгвістики в епоху цифрового модерну. Закарпатські філологічні студії. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. Т. 2. Вип. 5. С. 38–42. URL: <https://surl.li/evipdl>
10. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю : монографія / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
11. Ситар Г. В. Структурні й семантичні типи синтаксичних фразеологізмів в українській мові. *Мовознавчий вісник*. 2016. Вип. № 12–13. С. 178 – 181.
12. Степаненко М., Педченко С. Семантика і функціонування модальних часток у сучасній українській літературній мові : монографія. Полтава : ПП «Астрія», 2019. 222 с.
13. Стрельбіцька О., Подоліук С. Медіалінгвістичні тенденції на сучасному етапі розвитку мовної освіти в Україні. Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки». Вип. 1. 2021. С. 41–47.
14. Теорія медіалінгвістики : підручник / Лариса Шевченко, Дмитро Сизонов / за ред. Л.І. Шевченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 214 с. URL: <https://surl.li/hgaevw>
15. Шабат-Савка С. Т., Струк І. М., Теслицька Г. І. Українська філологія: освітньо-професійна програма магістерського рівня в контексті реалізації та стратегій розвитку: навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 248 с.

16. Шабат-Савка С. Т. Українськомовний питальний дискурс: монографія. Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 332 с.
17. Шабат-Савка С. Т. Іntenційний простір мовної особистості й соціокультурний контекст процесу спілкування. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* : Філологічні науки. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2015. Вип. 38.– С. 354 – 360.
18. Шабат-Савка С. Жанрові вияви інтенції регламентування в офіційно-діловому дискурсі. *Лінгвостилістичні студії* : науковий журнал / [редкол. : С. К. Богдан (голов. ред.) та ін.]. Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2015. Вип. 2. С. 221 – 229.
19. Шабат-Савка С. Дискурсивно-жанрові репрезентанти інтенції розмовності : толерантний / атолерантний діалог. *Dialogul slaviștilor la începutul secolului al XXI-lea* : editori : Katalin Balázs и Ioan Herbil. Cluj-Napoca : Casa Cărții de Știință, 2015 С. 148 – 157.
20. Шарманова М. Мовні кліше в масмедійній комунікації: особливості маніпулятивного впливу. Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. URL: <https://surl.li/pkbrss>

Інформаційні ресурси

1. Mova.info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
2. Горох – українські словники. URL: <https://goroh.pp.ua/>
3. Діаспоріана: електронна бібліотека: <https://diasporiana.org.ua/>
4. Культура мови на щодень : Довідково-інформаційна система / Інститут української мови НАН України. Київ. 2010. URL: <http://bit.ly/33ev57P>
5. Український лінгвістичний портал: <https://www.ulif.org.ua/>.
6. Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
7. Офіційний сайт Української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua>
8. Портал української мови та культури: <https://slovyk.ua/>.
9. Українська мова: Енциклопедія / редкол. : В.М. Русанівський, О.О. Тараненко та ін. 2-е вид. випр. і доп. К. : Українська енциклопедія, 2004. 824 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/108723/>
10. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу під час вивчення навчальної дисципліни регламентують такі документи:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія

Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5e1e0b1/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf